

УДК 340.113

Красницька А. В.¹

Ознамець А. А.²

¹ канд. юрид. наук, доц. НАВС (Київ)

² здобувач вищої освіти 201 навч. групи ННІ №2 НАВС

ЮРИДИЧНИЙ ТЕРМІН ЯК ТОЧНЕ НАЙМЕНУВАННЯ ЮРИДИЧНОГО ПОНЯТТЯ

При побудові правового тексту необхідно використовувати мовні засоби, які сприяють грамотному і чіткому висловленню думки правотворця чи правозастосувача, чіткому і зрозумілому викладу правових норм для їх адекватного розуміння і застосування учасниками правових відносин. Основним інструментом передачі правових норм і засобом конструювання правового тексту є юридична термінологія. На сьогодні проблема використання юридичної термінології в законодавстві є досить актуальною. Їй приділяють увагу у своїх роботах вітчизняні дослідники: Н. В. Артикуца, А. В. Красницька, Г. С. Онуфрієнко, Г. А. Ознамець, Л. І. Чулінда, С. А. Юлдашева та інші. Зауважимо, що термінологічна система будь-якої галузі науки, в тому числі права, повинна відповідати сучасному рівню розвитку науки, техніки та суспільного життя в цілому. Юриспруденція – це спеціальна галузь знання, і тому проблема термінології є надзвичайно актуальною.

Юридична термінологія як історично сформована сукупність термінів виражає систему правових понять і призначена забезпечувати потреби спілкування у сфері законодавства, юридичної науки, судочинства, юридичної практики. Вона є важливим і необхідним інструментом професійного мислення, професійного засвоєння предметної дійсності, спілкування у сфері права. Юридичні терміни є первинним матеріалом для написання норм права. Юридичні терміни, утворюючи досить складну органічну систему, становлять основу мови права, співвідносяться з правовими поняттями, є важливим інструментом юридичної техніки та засобом формулювання законодавчих дефініцій. Доречно зазначено, що «юридичні терміни як когнітивні знаки забезпечують точне, чітке й однакове розуміння змісту всієї правової інформації, що міститься в юридичних документах. Термінованість юридичного тексту як головна ознака наукового стилю мови забезпечується і виявляється в термінах та їх дефініціях.

Дефініцію визнано посередником між поняттям і терміном» [1]. А. В. Красницька звертає увагу на те, що між юридичними поняттями і відповідними юридичними термінами існує тісний зв'язок. Термін є носієм поняття, його зовнішнім символом. Не може бути точної та досконалої юридичної термінології, якщо правове поняття буде не досить ясно й чітко визначене. Терміни й поняття тільки відображають явища дійсності, а не породжують їх. З самого початку свого виникнення поняття закріплюється в терміні, який його позначає і без якого неможливо оперувати цим поняттям. Надалі поняття, закріпившись у терміні, постає як його значення [2, с. 163-174]. Юридичний термін повинен якнайповніше передавати зміст відповідного юридичного поняття. Мовознавець Г. С. Онуфрієнко зазначає, що із плином часу й відповідно до потреб галузей і суспільства та в контекстах різних інноваційних тенденцій поняттєвий зміст термінів (мовних знаків понять) здатний еволюціонувати: конкретизовуватися, доповнюватися, коригуватися, уточнюватися, змінюватися, вдосконалюватися тощо [3, с. 4]. Юридичний термін як одиниця термінологічної системи права виконує дві головні функції: а) номінативну (називну) – іменує правове поняття; б) змістову – відображає зміст певного правового поняття.

Таким чином, юридичні терміни як назви понять у сфері юриспруденції є важливим інструментом юридичної техніки, становлять основу мови права, співвідносяться з правовими поняттями, здатні еволюціонувати, вступають між собою у різноманітні семантико-граматичні зв'язки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Красницька А. В., Підвисоцький В. В. Юридичне документознавство. Мультимедійний навчальний посібник. Київ: НАВС. 2019. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/legal_documentation/info/author.html.
2. Красницька А. В. Юридичні документи : техніка складання, оформлення та редагування. Навч. посіб. 2-е вид., допов. і перероб. Київ : Парламент. вид-во, 2006. 538 с.
3. Онуфрієнко Г. С. Глосарій до навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів усіх спеціальностей денної і заочної форм навчання. Запоріжжя: ЗНТУ. 2016. 82 с.